

*Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет*

**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

*Тема: «Економічний аналіз господарської діяльності підприємства
на прикладі ПАТ «Заводський хлібзавод»*

*Спеціальність 051 «Економіка»
Освітня програма 6.051.00.06 «Економіка і бізнес»*

Завідувач кафедри: _____ /Л.Г. Мельник/

Керівник роботи: _____ /О.М. Маценко/

*Виконавець: _____ /О.О. Назаренко/
П.І.Б.*

*Група: _____
Едн-61 Чк
шифр*

Суми 2020

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота містить 48 сторінок, три розділи, 2 рисунки, 4 таблиці, 11 формул, список використаних джерел з 52 джерел.

Мета кваліфікаційної роботи – вивчення особливостей застосування економічного аналізу для оцінки результативності фінансово-господарської діяльності підприємства. Для реалізації мети роботи було поставлено такі завдання: систематизувати фактори, що впливають на господарську діяльність підприємства; визначити види економічного аналізу господарської діяльності підприємства та класифікувати їх; розглянути методичні основи господарської діяльності підприємства; проаналізувати фінансово-економічний стан ПАТ «Заводський хлібзавод».

Об'єкт дослідження – господарська діяльність підприємства ПАТ «Заводський хлібзавод».

Предметом дослідження є господарські процеси підприємства, їх соціально-економічна ефективність; фактори, що впливають на кінцеві фінансові результати господарської діяльності підприємства.

Методи дослідження: системно-структурного і порівняльного аналізів, економіко-статистичні методи.

У першому розділі роботи «Сутність економічного аналізу та його види» аналізуються види економічного аналізу, а також наведена класифікація видів економічного аналізу, визначена їх роль в управлінні підприємством.

У другому розділі роботи «Метод, методика, способи і прийоми економічного аналізу» розглянуто економічну сутність методу аналізу господарської діяльності, традиційні способи і прийоми економічного аналізу.

У третьому розділі роботи «Аналіз фінансово-економічного стану підприємства на прикладі ПАТ «Заводський хлібзавод»». Розглядаються показники фінансово-господарської діяльності, проведено розрахунок та аналіз основних показників діяльності підприємства.

Ключові слова: економічний аналіз, кошти, майно, фондвіддача, фондомісткість, рентабельність, основні фонди, актив, пасив, стійкість.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ТА ЙОГО ВИДИ.....	5
1.1. Сутність, предмет і об'єкт економічного аналізу.....	5
1.2. Види економічного аналізу, їх класифікація та роль в управлінні підприємством.....	8
2. МЕТОД, МЕТОДИКА, СПОСОБИ І ПРИЙОМИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ.....	17
2.1. Економічна сутність методів аналізу господарської діяльності.....	17
2.2. Способи і прийоми економічного аналізу та їх сутність	22
3. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ЗАВОДСЬКИЙ ХЛІБЗАВОД».....	25
3.1. Загальна оцінка стану коштів підприємства.....	26
3.2. Аналіз майнового стану підприємства.....	31
3.3. Аналіз ліквідності активів підприємства.....	36
3.4. Аналіз стійкості підприємства.....	38
ВИСНОВКИ	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	42
ДОДАТОК А	46

ВСТУП

Ринкова економіка обумовлює необхідність розвитку економічного аналізу в першу чергу на мікрорівні – тобто на рівні окремих підприємств, так як саме підприємства (при будь-якій формі власності) складають основу ринкової економіки. Аналіз на мікрорівні наповнюється абсолютно конкретним змістом, пов'язаним з повсякденною фінансово-економічною діяльністю підприємств, їх колективів, менеджерів, власників. Важлива роль у реалізації цього завдання відводиться економічному аналізу діяльності суб'єктів господарювання. З його допомогою виробляються стратегія і тактика розвитку підприємства, обґрунтовуються плани та управлінські рішення, здійснюється контроль за їх виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюються результати діяльності підприємства, його підрозділів і працівників. У зв'язку з цим дипломна робота є актуальною.

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення особливостей застосування економічного аналізу для оцінки результативності фінансово-господарської діяльності підприємства. Для реалізації мети роботи було поставлено такі *завдання*: систематизувати фактори, що впливають на господарську діяльність підприємства; визначити види економічного аналізу господарської діяльності підприємства та класифікувати їх; розглянути методичні основи господарської діяльності підприємства; проаналізувати фінансово-економічний стан ПАТ «Заводський хлібзавод».

Об'єкт дослідження – господарська діяльність підприємства ПАТ «Заводський хлібзавод».

Предметом дослідження є господарські процеси підприємства, їх соціально-економічна ефективність; фактори, що впливають на кінцеві фінансові результати господарської діяльності підприємства.

Методи дослідження: системно-структурного і порівняльного аналізів, економіко-статистичні методи.

Дана кваліфікаційна робота має на меті дати оцінку результативності фінансово-господарської діяльності підприємства ПАТ «Заводський хлібзавод», охарактеризувати його майнове і фінансове становище в умовах сучасних умов господарювання у всіх ланках виробничого механізму, проблемам підприємства, що викликані загальним незадовільним станом економіки.

1. СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ТА ЙОГО ВИДИ

1.1. Сутність, предмет і об'єкт економічного аналізу

Господарська діяльність є об'єктом дослідження багатьох наук: економічної теорії, макро- і мікроекономіки, управління, організації та планування виробничо-фінансової діяльності, статистики, бухгалтерського обліку, економічного аналізу і т. д.

Предмет економічного аналізу – це господарські процеси, їх соціально-економічна ефективність; фактори, що впливають на кінцеві фінансові результати господарської діяльності; причинно-наслідкові зв'язки економічних явищ і процесів, які отримують відображення через систему економічної інформації.

Об'єктивні фактори (зовнішні), що впливають на кінцеві результати господарських процесів, відображають дії економічних законів; в процесі економічного аналізу в багатьох випадках доводиться стикатися, наприклад, з дією цінового фактора – зі зміною цін, тарифів, ставок. Ціноутворення в ринкових умовах – процес в цілому стихійний. Ціни на готові вироби, товари, тарифи за перевезення і ставки за послуги встановлюються з урахуванням вимог закону вартості, законів ринку. Якщо змінилися ціни на сировину, матеріал, напівфабрикати, готову продукцію, товари, то це вплине майже на всі показники (особливо фінансові) промислових, будівельних, сільськогосподарських, торгових та інших підприємств. На промислових підприємствах зміняться показники валової, товарної, реалізованої і чистої продукції, показники собівартості і чистого доходу; в торгових – показники оптового і роздрібного товарообігу, рівня реалізованих знижок, витрат обігу і прибутку. Зміни цін, тарифів, ставок викликають в процесі аналізу досить складні економічні розрахунки. Фактор цін, що не залежить від того чи іншого підприємства, виключається шляхом індексних перерахунків, його дія виявляється особливо поза зв'язком з іншими факторами [9].

Суб'єктивні фактори також пов'язані з конкретною діяльністю людини. Навіть вмиле прогнозування в господарській практиці з урахуванням об'єктивних умов, об'єктивних факторів можна трактувати як явище суб'єктивного порядку. Успішне господарювання, ритмічне і повне виконання бізнес-планів залежать від вмилого управління тим чи іншим виробничим колективом; правильної організації виробництва, економіки, фінансів; глибокого знання справи конкретним виконавцем; рівня його економічної та організаційної підготовленості.

Вивчення причинно-наслідкових зв'язків у господарській діяльності підприємств дозволяє розкрити сутність економічних явищ і на цій основі дати правильну оцінку досягнутим результатам, виявити резерви підвищення ефективності виробництва, обґрунтувати плани та управлінські рішення. Тільки розкривши причинно-наслідкові зв'язки різних сторін діяльності підприємства, можна швидко прорахувати, як зміняться основні результати господарської діяльності за рахунок того чи іншого фактора, обґрунтувати будь-яке управлінське рішення, розрахувати, як зміниться сума прибутку, беззбитковий обсяг продажів, запас фінансової стійкості, собівартість одиниці продукції при зміні будь-якої виробничої ситуації.

Система економічної інформації є сукупністю даних всебічно характеризують господарську діяльність на різних рівнях. Інформаційна система включає сукупність вхідних даних, результати їх проміжної обробки, вихідні дані і кінцеві результати, що надходять в систему управління [12]. Рационально організований і відповідним чином регульований інформаційний потік служить надійною базою для економічного аналізу, а отже, і для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Об'єктом економічного аналізу є соціально-економічні процеси розширеного відтворення, що здійснюються в процесі господарської діяльності підприємств і об'єднань, їх внутрішніх підрозділів, що відображаються в плані, поточному обліку, звітності, інших джерелах інформації.

Процес розширеного відтворення є складною сукупністю численних процесів:

- зміна розміру і стану природних ресурсів: землі, води, деяких копалин, розвиток популяцій рослин, тваринних організмів;
- технічні процеси, які охоплюють функціонування техніки, сукупності засобів людської діяльності, що створюються для виробництва продукції та обслуговування невиробничих потреб суспільства;
- технологічні процеси – операції з виробництва, переробки, транспортування, складування, зберігання продукції, які є основною частиною виробничого процесу;
- економічні процеси, пов'язані з удосконаленням виробничих відносин у нерозривній єдності з продуктивними силами, з вкладенням у виробництво фізичної та інтелектуальної праці та її відшкодуванням у процесі реалізації продукції, з шляхами досягнення всебічної ефективності виробництва;
- соціально-економічні процеси, що охоплюють зміни матеріальних умов праці, культури і побуту всього життя населення [27].

Кожен окремий процес розвивається не тільки сам по собі, але і в постійній взаємодії з іншими процесами.

В ході економічного аналізу господарські процеси вивчаються у взаємозв'язку, взаємозалежності і взаємообумовленості. Встановлення взаємозв'язку, взаємозалежності і взаємообумовленості – найбільш важливий момент аналізу.

Економічний аналіз вивчає три головні сторони фінансово-господарської діяльності:

- технологічну, що виражає зв'язок людей з природою в процесі виробництва (вирощування сільськогосподарських культур, розведення тварин і т. д.);
- організаційно-економічну, що відображає відносини між людьми в процесі виробництва (організація праці, спеціалізація господарства, використання техніки і т. д.);
- фінансову, що виражає економічні відносини, що виникають на підприємстві і між окремими підприємствами, організаціями та особами [4].

1.2. Види економічного аналізу, їх класифікація та роль в управлінні підприємством

Класифікація видів економічного аналізу має важливе значення для правильного розуміння його змісту і завдань. В економічній літературі економічний аналіз класифікується за різними ознаками.

За галузевою ознакою, яка ґрунтується на суспільному поділі праці, аналіз поділяється на галузевий, методика якого враховує специфіку окремих галузей економіки (промисловості, сільського господарства, будівництва, транспорту, торгівлі тощо), та міжгалузевий, який є теоретичною та методологічною основою економічного аналізу в усіх галузях національної економіки, або, іншими словами, теорією аналізу господарської діяльності.

Об'єктивна необхідність галузевого економічного аналізу обумовлена специфікою різних галузей виробництва. Кожна з них в силу різного характеру праці має свої особливості, свою специфіку і, як наслідок, характерні економічні відносини. Необхідність дослідження специфіки різних галузей зумовила потребу розробки методики економічного аналізу з урахуванням особливостей і умов кожної галузі економіки.

Одночасно потрібно враховувати, що всі види суспільного виробництва тісно пов'язані між собою і мають багато спільного. Взаємозв'язки окремих галузей, наявність внутрішнього зв'язку між ними викликають необхідність розробки міжгалузевого аналізу (теорії економічного аналізу), яка розкриває найбільш загальні методологічні риси і особливості цієї науки, узагальнює передовий досвід аналізу в різних галузях економіки, збагачує зміст економічного аналізу в цілому і галузевого зокрема. Володіння загальними теоретичними знаннями з економічного аналізу є необхідною умовою грамотної, кваліфікованої розробки та практичного використання індивідуальних методик галузевого аналізу [36].

За ознакою часу економічний аналіз поділяється на попередній (перспективний) і наступний (ретроспективний, історичний).

Попередній аналіз проводиться до здійснення господарських операцій. Він необхідний для обґрунтування управлінських рішень і планових завдань, а також для прогнозування майбутнього і оцінки очікуваного виконання плану, попередження небажаних результатів.

Подальший (ретроспективний) аналіз проводиться після здійснення господарських актів. Він використовується для контролю за виконанням плану, виявлення невикористаних резервів, об'єктивної оцінки результатів діяльності підприємств.

Перспективний і ретроспективний аналізи тісно пов'язані між собою. Без ретроспективного аналізу неможливо зробити перспективний. Аналіз результатів праці за минулі роки дозволяє вивчити тенденції, закономірності, виявити невикористані можливості, передовий досвід і т.д., що має важливе значення при обґрунтуванні рівня економічних показників на перспективу. Уміння бачити перспективу дає саме ретроспективний аналіз. Він є основою перспективного аналізу [11].

У той же час від глибини і якості попереднього аналізу на перспективу залежать результати ретроспективного аналізу. Якщо планові показники недостатньо обґрунтовані і реальні, то подальший аналіз виконання плану взагалі втрачає сенс і вимагає попередньої оцінки обґрунтованості планових показників.

Ретроспективний аналіз, в свою чергу, ділиться на оперативний і підсумковий (результативний). Оперативний (ситуаційний) аналіз проводиться відразу після здійснення господарських операцій або зміни ситуації за короткі відрізки часу (зміну, добу, декаду і т.д.). Мета його – оперативно виявляти недоліки і впливати на господарські процеси. Ринкова економіка характеризується динамічністю ситуації як виробничої, комерційної діяльності підприємства, так і його зовнішнього середовища. У цих умовах оперативний (ситуаційний) аналіз набуває особливого значення [22].

Підсумковий (заключний) аналіз проводиться за звітний період часу (місяць, квартал, рік). Його цінність в тому, що діяльність підприємства вивчається комплексно і всебічно за звітними даними за відповідний період.

Цим забезпечується більш повна оцінка діяльності підприємства з використання наявних можливостей.

Підсумковий і оперативний аналізи взаємопов'язані і доповнюють один одного. Вони дають можливість керівництву підприємства не тільки оперативно ліквідувати недоліки в процесі виробництва, а й комплексно узагальнювати досягнення, результати виробництва за відповідні періоди часу, розробляти заходи, спрямовані на зростання ефективності виробництва [45].

За просторовою ознакою можна виділити аналіз внутрішньогосподарський і міжгосподарський. Внутрішньогосподарський аналіз вивчає діяльність тільки досліджуваного підприємства і його структурних підрозділів. При міжгосподарському аналізі порівнюються результати діяльності двох або більше підприємств. Це дозволяє виявити передовий досвід, резерви, недоліки і на основі цього дати більш об'єктивну оцінку ефективності діяльності підприємства [2].

Важливе значення має класифікація економічного аналізу за об'єктами управління. Господарська діяльність (керована система) складається з окремих підсистем: економіки, техніки, технології, організації виробництва, соціальних умов праці, природоохоронної діяльності та ін. Аспект аналізу за бажанням керуючого органу може бути зміщений у бік будь-яких підсистем господарської діяльності. У зв'язку з цим виділяють:

- техніко-економічний аналіз, яким займаються технічні служби підприємства (головного інженера, головного технолога та ін.). Його змістом є вивчення взаємодії технічних і економічних процесів і встановлення їх впливу на економічні результати діяльності підприємства;

- фінансово-економічний аналіз (фінансова служба підприємства, фінансові та кредитні органи) основну увагу приділяє фінансовим результатам діяльності підприємства: виконанню фінансового плану, ефективності використання власного та позикового капіталу, виявленню резервів збільшення суми прибутку, зростанню рентабельності, покращанню фінансового стану та платоспроможності підприємства;

- аудиторський (бухгалтерський) аналіз – це експертна діагностика фінансового «здоров'я» підприємства. Проводиться аудиторами або аудиторськими фірмами з метою оцінки та прогнозування фінансового стану та фінансової стійкості суб'єктів господарювання;

- соціально-економічний аналіз (економічні служби управління, соціологічні лабораторії, статистичні органи) вивчає взаємозв'язок соціальних і економічних процесів, їх вплив один на одного і на економічні результати господарської діяльності;

- економіко-статистичний аналіз (статистичні органи) застосовується для вивчення масових суспільних явищ на різних рівнях управління: підприємства, галузі, регіону;

- економіко-екологічний аналіз (органи охорони навколишнього середовища) досліджує взаємодію екологічних та економічних процесів, пов'язаних зі збереженням і покращанням навколишнього середовища, витратами на екологію;

- маркетинговий аналіз (служба маркетингу підприємства або об'єднання) застосовується для вивчення зовнішнього середовища функціонування підприємства, ринків сировини і збуту готової продукції, її конкурентоспроможності, попиту і пропозиції, комерційного ризику, формування цінової політики, розробки тактики і стратегії маркетингової діяльності [6].

За методикою вивчення об'єктів аналіз господарської діяльності може бути порівняльним, діагностичним, факторним, маржинальним, економіко-математичним, економіко-статистичним, функціонально-вартісним і т. д.

При порівняльному аналізі зазвичай обмежуються порівнянням звітних показників за результатами господарської діяльності з показниками плану поточного року, даними минулих років, передових підприємств.

Фактичний аналіз спрямований на виявлення величини впливу факторів на приріст і рівень результативних показників.

Діагностичний (експрес-аналіз) є способом встановлення характеру порушень нормального ходу економічних процесів на основі типових ознак,

характерних тільки для даного порушення. Наприклад, якщо темпи зростання валової продукції випереджають темпи зростання товарної продукції і вище темпів зростання продуктивності праці, то це ознака невиконання плану заходів з механізації та автоматизації виробництва, покращання організації праці і на цій основі скорочення чисельності працюючих. Знання ознаки дозволяє швидко і досить точно встановити характер порушень, не виробляючи безпосередніх вимірювань, тобто без дій, які вимагають додаткового часу і коштів [54].

Маржинальний аналіз – це метод оцінки та обґрунтування ефективності управлінських рішень в бізнесі на основі вивчення причинно-наслідкового взаємозв'язку обсягу продажів, собівартості і прибутку і ділення витрат на постійні і змінні. З його допомогою визначають критичні величини обсягу продажів, ціни, постійних і змінних витрат, при досягненні яких фінансовий результат буде дорівнює нулю. Оптимальний рівень виробництва виявляється в точці перетину кривих граничних витрат і граничного доходу.

За допомогою економіко-математичного аналізу вибирається найбільш оптимальний варіант вирішення економічної задачі, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва за рахунок більш повного використання виробничого потенціалу підприємства [38].

Стохастичний аналіз (дисперсійний, кореляційний, компонентний та ін.) використовується для вивчення стохастичних залежностей між досліджуваними явищами і процесами господарської діяльності підприємств.

Функціонально-вартісний аналіз є методом виявлення резервів. Він базується на функціях, які виконує об'єкт, і зорієнтований на оптимальні методи їх реалізації на всіх стадіях життєвого циклу виробу (науково-дослідні роботи, конструювання, виробництво, експлуатація та утилізація). Його основне призначення в тому, щоб виявити і попередити зайві витрати за рахунок ліквідації непотрібних вузлів, деталей, спрощення конструкції виробу, заміни матеріалів і т. д.

За суб'єктами (користування аналізу) розрізняють внутрішній і зовнішній аналіз. Внутрішній аналіз проводиться безпосередньо на підприємстві для потреб оперативного, короткострокового і довгострокового управління

виробничою, комерційною та фінансовою діяльністю. Зовнішній аналіз проводиться на підставі фінансової та статистичної звітності органами господарського управління, банками, фінансовими органами, акціонерами, інвесторами.

За ступенем охоплення об'єктів аналіз ділиться на суцільний і вибірковий. При суцільному аналізі висновки робляться після вивчення всіх без винятку об'єктів, а при вибіркового — за результатами обстеження тільки частини об'єктів, що дозволяє прискорити аналітичний процес і вироблення управлінських рішень за результатами аналізу.

За змістом програми аналіз може бути комплексним і тематичним. При комплексному аналізі діяльність підприємства вивчається всебічно, а при тематичному – тільки окремі його сторони, що представляють в певний момент найбільший інтерес. Наприклад, питання використання матеріальних ресурсів, виробничої потужності підприємства, зниження собівартості продукції та ін.

Підсумковий аналіз вивчає результати роботи за звітний період часу (місяць, квартал, рік). Його цінність в тому, що діяльність підприємства вивчається комплексно і всебічно за звітними даними за відповідний період. Цим забезпечується більш повна і об'єктивна оцінка діяльності підприємства по використанню наявних можливостей.

Оперативний і підсумковий аналізи взаємопов'язані і доповнюють один одного. Вони дають можливість керівництву підприємства не тільки оперативно ліквідувати недоліки в процесі виробництва, а й комплексно узагальнювати досягнення, результати діяльності за відповідні періоди часу, розробляти заходи, спрямовані на зростання ефективності бізнесу.

За просторовою ознакою можна виділити аналіз внутрішньо-фірмовий і міжфірмовий. Внутрішньо-фірмовий аналіз вивчає діяльність тільки досліджуваного підприємства і його структурних підрозділів. При міжфірмовому аналізі порівнюються результати діяльності двох або більше підприємств, що дозволяє виявити передовий досвід, резерви, недоліки і на основі цього дати більш об'єктивну оцінку ефективності діяльності, внести корективи в стратегічну і тактичну політику підприємства.

За аспектами дослідження виділяють фінансовий, операційний (техніко-економічний), соціально-економічний, економіко-статистичний, економіко-екологічний, маркетинговий, інвестиційний, функціонально-вартісний та інші види аналізу [8].

Важливе місце серед усіх видів економічного аналізу посідає Фінансовий аналіз, який може бути охарактеризований як процес пізнання сутності фінансового механізму функціонування суб'єктів господарювання. Основне його призначення полягає у вивченні, діагностиці та прогнозуванні фінансового стану підприємства та виявленні резервів підвищення його стійкості. На рівні підприємства його проводять фінансові служби. Зовнішній фінансовий аналіз проводиться банками, аудиторськими фірмами, інвесторами і т. д.

Операційний аналіз пов'язаний з оцінкою і прогнозуванням результатів операційної діяльності підприємства, виявленням резервів збільшення випуску продукції, зміни її структури, вдосконалення техніки, технології та організації виробництва.

Соціально-економічний аналіз проводять економічні служби підприємства, соціологічні лабораторії, статистичні органи. Він вивчає взаємозв'язок соціальних і економічних процесів, їх вплив один на одного і на економічні результати господарської діяльності.

Економіко-статистичний аналіз застосовується статистичними органами для вивчення масових суспільних явищ на різних рівнях управління: підприємства, галузі, регіону.

Економіко-екологічний аналіз проводять органи охорони навколишнього середовища, економічні служби підприємства з метою дослідження взаємодії екологічних та економічних процесів, пов'язаних зі збереженням і покращанням навколишнього середовища і витратами на екологію.

Маркетинговий аналіз застосовується службою маркетингу підприємства або об'єднання для вивчення зовнішнього середовища функціонування підприємства, ринків сировини і збуту готової продукції, її конкурентоспроможності, попиту і пропозиції, комерційного ризику,

формування цінової політики, розробки тактики і стратегії маркетингової діяльності [10].

Інвестиційний аналіз використовується для розробки програми та оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства.

Функціонально-вартісний аналіз досліджує функції, які виконує об'єкт, і методи їх реалізації. Його основне призначення в тому, щоб виявити непотрібні функції об'єкта і попередити зайві витрати за рахунок ліквідації непотрібних вузлів, деталей, спрощення конструкції виробу, заміни матеріалів і так далі.

За методикою дослідження об'єктів розрізняють якісний і кількісний (факторний) аналіз, експрес-аналіз, фундаментальний аналіз, ситуаційний аналіз (аналіз чутливості), маржинальний (граничний) аналіз, економіко-математичний аналіз і т. д.

Якісний аналіз – це спосіб дослідження, заснований на якісних порівняльних характеристиках і експертних оцінках досліджуваних явищ і процесів.

Кількісний аналіз заснований на кількісних зіставленнях і дослідженні ступеня чутливості економічних явищ до зміни різних факторів.

Експрес-аналіз є способом діагностики стану економіки підприємства на основі типових ознак, характерних для певних економічних явищ. Наприклад, якщо темпи зростання валової продукції випереджають темпи зростання товарної продукції, то це свідчить про зростання залишків незавершеного виробництва [26]. Якщо темпи зростання товарної продукції вище темпів реалізації продукції, то це ознака затоварювання (роботи на склад). Наявність прострочених зобов'язань, уповільнення оборотності капіталу, хронічна збитковість-індикатори ймовірності банкрутства підприємства.

Знання ознаки дозволяє швидко і досить точно встановити характер процесів, що відбуваються, не виробляючи глибоких фундаментальних досліджень, що вимагають додаткового часу і коштів.

Фундаментальний аналіз є поглибленим, комплексним дослідженням сутності досліджуваних явищ з використанням математичного апарату та іншого складного інструментарію.

Ситуаційний аналіз призначений для вирішення конкретних управлінських завдань в умовах ситуації, що змінилася (економічної, правової, політичної і т.п.). Для його проведення потрібне системне аналітичне дослідження, здатне всебічно оцінити ситуацію і наслідки прийнятого рішення, вміння генерувати і аналізувати альтернативні варіанти рішень в умовах невизначеності.

Кожна з названих форм економічного аналізу своєрідна за змістом, організації та методикою його проведення [25].

2. МЕТОД, МЕТОДИКА, СПОСОБИ І ПРИЙОМИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

2.1. Економічна сутність методів аналізу господарської діяльності

Формування ринкової економіки веде до появи нових проблем в економічному аналізі. Тільки комплексний аналіз ринкової ситуації, облік всіх взаємопов'язаних факторів, що впливають на її стан і володіння спеціальним аналітичним і математичним апаратом для аналізу і прогнозу ринку робить можливим успішне функціонування будь-якого підприємства в сучасних умовах [13].

У цих умовах старі, традиційні методи аналізу можуть виявитися малоефективними через нестачу інформації про стан ринку, і повною мірою проявляється необхідність адаптації до сучасних умов традиційних способів аналізу і прогнозування поведінки підприємства таких, як економіко-математичні моделі, експертні методи і системні оцінки, які в даний час набувають все більшої поширеності. Приблизну схему взаємозв'язків методу, методики, прийомів і способів економічного аналізу наочно видно на рис. 2.1.

Розглянемо особливості методики економічного аналізу стосовно до вивчення попиту на товар.

Прогнозування попиту може здійснюватися різними методами, зокрема можна виділити три основні групи: методи економіко-математичного моделювання (екстраполяційні методи), нормативні методи, методи експертних оцінок [6].

Методи простої (формальної) екстраполяції полягають у перенесенні на майбутній період минулих і справжніх тенденцій у розвитку товарно-групової структури попиту на базі аналізу динамічного ряду.

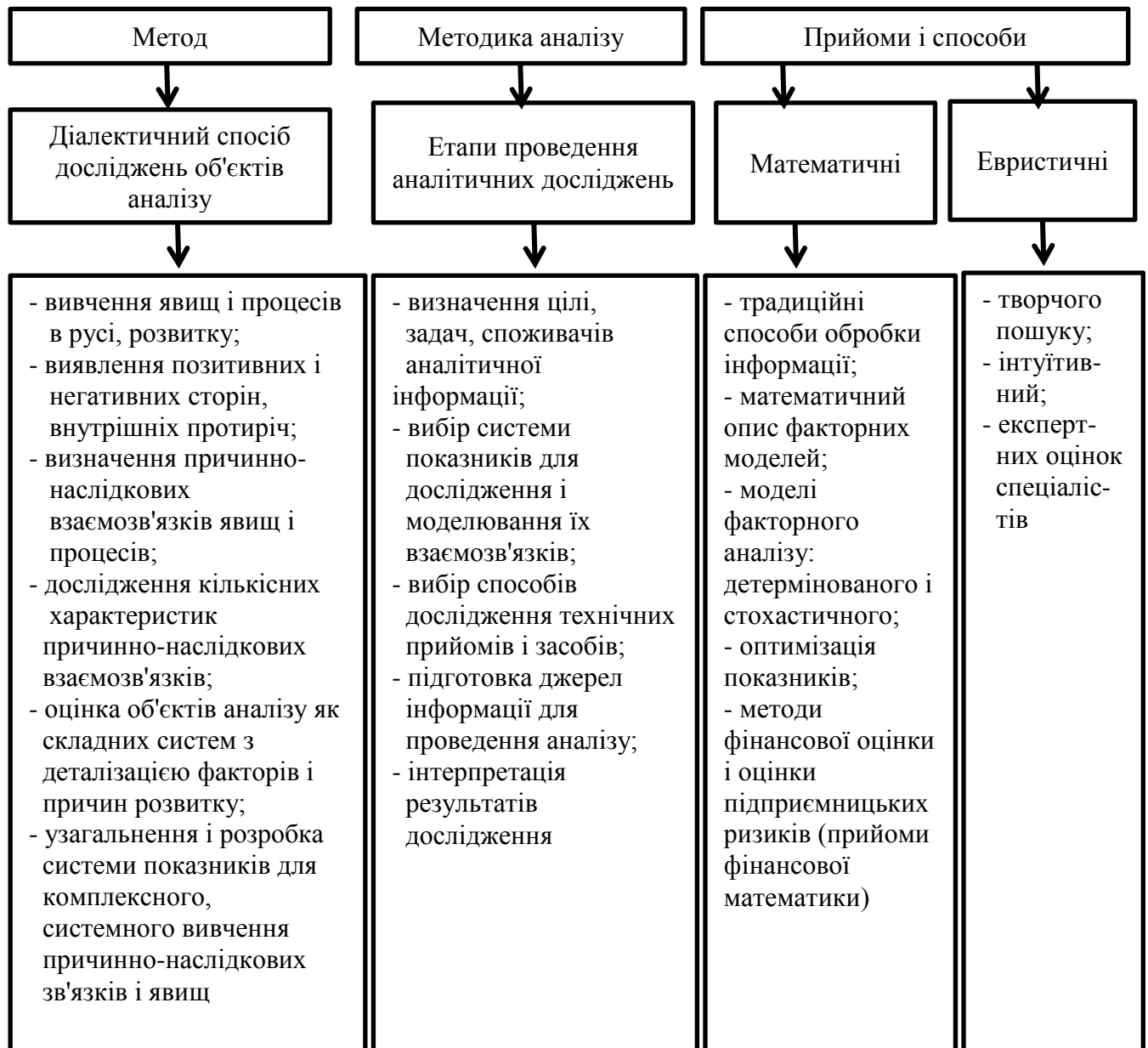

Рисунок 2.1 – Орієнтовна схема взаємозв'язків методу, методики, прийомів і способів економічного аналізу

Для екстраполяції інформацію про динаміку ринку представляють у тій чи іншій формі – графічній, статистичній, математичній, логічній. Вважають, що економічним процесам властива «інерція» або обов'язкове продовження напрямку їх течії в найближчому майбутньому. Екстраполяції вимагають від дослідника ринку крайньої обачності. Мало вивчити минулі тенденції ринку-необхідно взяти до уваги нові умови і фактори, які не були характерні для минулого, але можливо з'являться в майбутньому. Одночасно необхідно

позбавлятися від обліку факторів і обставин, які втратили свою актуальність і вже не впливають на хід розвитку подій на даному ринку.

Даний метод досить простий і доступний, проте використання його доцільно тільки на такий період, в якому мало ймовірно зміна тенденцій, тобто на короткостроковий, і для укрупнених товарних груп [59].

До методів простої екстраполяції відносяться і розрахунки еластичності попиту в залежності від зміни будь-якого фактору.

Економіко-математичні методи засновані на використанні кореляційного і регресійного аналізу, що дозволяє оцінити щільність зв'язку і вид залежності середнього значення будь-якої величини від деякої іншої або від декількох величин [7]. У нашому випадку – це встановлення залежності розвитку попиту від впливу найбільш головних факторів. У практиці прогнозування товарно-групової структури попиту найчастіше застосовуються трендові і регресійні моделі.

Трендові моделі прогнозування попиту є рівняннями, що формалізують стійкі процеси його розвитку. Вони застосовуються для прогнозування найбільш стабільних закономірностей за великими товарними підгалуззями (наприклад, співвідношення попиту на продовольчі та непродовольчі товари). Основний параметр трендових моделей – час, тобто по суті мова також йде про екстраполяцію на прогнозований період тенденцій і закономірностей базисного періоду.

Регресійні (факторні) моделі відображають кількісний зв'язок одного показника з іншим або з групою інших (множинна регресія). В якості змінних виступають фактори, що визначають динаміку попиту. Математичну основу побудови моделей складають найважливіші положення теорії ймовірності, математичної статистики та вищої математики [14]. Процес побудови подібних моделей складається з декількох послідовних етапів.

Першим і найважливішим етапом моделювання розвитку товарно-групової структури попиту населення є відбір факторів. Вони повинні відображати об'єктивні процеси досліджуваного явища, бути кількісно вимірними і незалежними один від одного.

На другому етапі розраховується сила впливу або щільність зв'язку між факторами і попитом в базисному періоді. Вона визначається за допомогою коефіцієнтів кореляції і критеріїв згоди.

На третьому етапі виявляється математична форма зв'язку або вид залежності попиту від факторів, підбираються функції, найбільш точно описується процес розвитку попиту.

Четвертий етап: розрахунок параметрів рівняння. Параметри рівнянь виражають ступінь і напрям впливу кожного фактору на попит і розраховуються методом найменших квадратів.

П'ятий етап: оцінка прогностичної цінності моделі на основі ретроспективних розрахунків [69].

Економіко-математичні методи ефективно використовується при короткостроковому прогнозуванні, так як об'єктивна реальність нашої економіки полягає в тому, що досить важко виявити і визначити кількісно більш менш стабільні фактори, що впливають на прогнозований процес. Економіко-математичне моделювання є основою економічної прогностики. Воно дозволяє на строго кількісній основі виявити характер зв'язків між окремими елементами ринку і тими факторами, які впливають на його розвиток. Що особливо важливо – математичні моделі дають можливість спостерігати, як стануть розвиватися події при тих чи інших початкових допущеннях [60].

При економіко-математичному моделюванні попиту може також використовуватися група методів: експоненціальне згладжування і прогнозування, засновані на використанні вже зроблених прогнозів тенденцій розвитку попиту і найостанніших даних про продаж товарів.

Математичні методи допомагають розкрити кількісні явища і взаємозв'язки. Але вони лише продовження економічного аналізу, кінцевий результат в першу чергу залежить від вибору базисного періоду, відбору факторів, від того, чи правильно визначено ступінь стійкості явища.

Нормативний метод заснований на використанні показників рекомендованого рівня споживання матеріальних благ і застосовується як

основний інструмент середньострокового і довгострокового прогнозування товарно-групової структури попиту в цілому по країні [1]. За допомогою даного методу розраховують або терміни досягнення норм раціонального споживання (виходячи з фактично сформованих середньорічних темпів споживання цих товарів в базисному періоді), або темпи зростання виробництва і споживання, необхідних для досягнення до наміченого терміну нормативних показників раціонального споживання. Зазвичай розрахунки проводяться паралельно. Перший має велике значення для середньострокових, а другий для довгострокових прогнозів, будучи цільовою установкою.

Складність полягає в розробці самих нормативних показників. Рекомендовані норми споживання продуктів харчування засновані на фізіологічних потребах організму в білках, жирах, вуглеводах, вітамінах [46].

Рекомендовані рівні споживання непродовольчих товарів можуть розроблятися, наприклад, на основі опитувань представницьких груп споживачів.

При застосуванні методу експертних оцінок ставиться завдання з'ясувати думку фахівців торгівлі, промисловості або покупців про ті чи інші товари і на основі цього виявити тенденції розвитку попиту на товари народного споживання. Використання методу експертних оцінок дозволяє здійснити розрахунки обсягів і структури попиту, потреб у товарах по широкому колу позицій асортименту в умовах, коли інші методи не можуть бути застосовані через відсутність необхідної інформації. За допомогою експертних оцінок можна отримувати інформацію про стан і перспективи розвитку попиту у формі, найбільш зручній для комерційних працівників [38].

Методи експертних оцінок – це комплекс логічних і математико-статистичних методів і процедур, пов'язаних з діяльністю експертів з переробки необхідної для аналізу і прийняття рішень інформації. У практичній діяльності з вивчення і прогнозування попиту метод експертних оцінок може бути використаний для вирішення наступних завдань:

- 1) розробка середньо- і довгострокових прогнозів групової структури попиту на товари народного споживання;

- 2) прогнозування внутрішньо-групової (в розгорнутому асортименті) структури попиту на майбутній господарський рік;
- 3) визначення груп потенційних споживачів;
- 4) оцінка величини незадоволеного попиту за групами, видами і різновидами товарів.

2.2 Способи і прийоми економічного аналізу та їх сутність

Основними прийомами (методами) економічного аналізу є: порівняння звітних показників з плановими (кошторисними), створеними за минулі періоди (динамічні ряди), з проектними і нормативними показниками, з показниками роботи інших будівельних організацій як свого, так і інших економічних районів. Широко застосовуються при аналізі економічні групування господарських операцій в розрізах, що дозволяють розгляд показників у взаємозв'язку і взаємному впливі, абсолютні і відносні показники (середні величини, відсотки, коефіцієнти, індекси і т.д.). Іноді в економічному аналізі застосовуються вибіркові спостереження, додаткові економічні групування і узагальнюючі показники.

Для наочного зображення в аналітичній роботі використовуються схеми, діаграми, плакати. При деталізації загальних (синтетичних) показників склад їх розглядається за окремими частинами, за часом виникнення і т.д., тобто аналіз проводиться в зворотному порядку в порівнянні з урахуванням, при якому відбувається утворення аналізованих показників шляхом синтетичних накопичувальних груп господарських операцій з встановленням їх взаємозв'язку (кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку). Дані аналізу в свою чергу синтезуються в порядку їх взаємопов'язаних узагальнень.

На основі даних економічного аналізу вносяться конкретні пропозиції щодо усунення встановлених недоліків і подальшого покращання роботи підприємства. Результати аналізу оформляються висновками, пояснювальними записками, постановами або рішеннями.

Основною метою фінансового аналізу є отримання невеликого числа ключових (найбільш інформативних) параметрів, що дають об'єктивну і точну картину фінансового стану підприємства, його прибутків і збитків, змін у структурі активів і пасивів, в розрахунках з дебіторами і кредиторами. При цьому аналітика і керуючого (менеджера) може цікавити як поточний фінансовий стан підприємства, так і його проекція на найближчу або більш віддалену перспективу, тобто очікувані параметри фінансового стану [35].

Але не тільки часові межі визначають альтернативність цілей фінансового аналізу. Вони залежать також від цілей суб'єктів фінансового аналізу, тобто конкретних користувачів фінансової інформації.

Цілі аналізу досягаються в результаті вирішення певного взаємопов'язаного набору аналітичних задач. Аналітична задача є конкретизацією цілей аналізу з урахуванням організаційних, інформаційних, технічних і методичних можливостей проведення аналізу. Основним фактором в кінцевому рахунку є обсяг і якість вихідної інформації. При цьому треба мати на увазі, що періодична бухгалтерська або фінансова звітність підприємства – це лише «сира інформація», підготовлена в ході виконання на підприємстві облікових процедур.

Щоб приймати рішення з управління в галузі виробництва, збуту, фінансів, інвестицій та нововведень керівництву необхідна постійна ділова обізнаність з відповідних питань, яка є результатом відбору, аналізу, оцінки та концентрації вихідної сирової інформації.

Основний принцип аналітичного читання фінансових звітів – це дедуктивний метод, тобто від загального до часткового, але він повинен застосовуватися багаторазово. В ході такого аналізу як би відтворюється історична і логічна послідовність господарських фактів і подій, спрямованість і сила їх впливу на результати діяльності [49].

Практика фінансового аналізу вже виробила основні правила читання (методику аналізу) фінансових звітів. Серед них можна виділити 6 основних методів:

- горизонтальний (часовий) аналіз-порівняння кожної позиції звітності з попереднім періодом;
- вертикальний (структурний) аналіз-визначення структури підсумкових фінансових показників з виявленням впливу кожної позиції звітності на результат в цілому;
- трендовий аналіз-порівняння кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів і визначення тренда, тобто основної тенденції динаміки показника, очищеної від випадкових впливів і індивідуальних особливостей окремих періодів. За допомогою тренда формують можливі значення показників у майбутньому, а отже, ведеться перспективний прогностичний аналіз;
- аналіз відносних показників (коефіцієнтів) – розрахунок відносин між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків показників;
- порівняльний (просторовий) аналіз – це як внутрішньогосподарський аналіз зведених показників звітності за окремими показниками фірми, дочірніх фірм, підрозділів, цехів, так і міжгосподарський аналіз показників даної фірми з показниками конкурентів, з середньогалузевими та середніми господарськими даними;
- факторний аналіз – аналіз впливу окремих факторів (причин) на результативний показник за допомогою детермінованих або стохастичних прийомів дослідження. Причому факторний аналіз може бути як прямим (власне аналіз), коли дроблять на складові частини, так і зворотним (синтез), коли його окремі елементи з'єднують в загальний результативний показник [8].

3. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ЗАВОДСЬКИЙ ХЛІБЗАВОД»

Всі розрахунки даної кваліфікаційної роботи проведені на основі даних ПАТ «Заводський хлібзавод».

Таблиця 3.1 – Дані підприємства

Підприємство	ПАТ «Заводський хлібзавод»
Адреса	Полтавська обл. Лохвицький р-н м. Заводське, вул. Польова, 8, 37240
Організаційно-правова форма господарювання	Публічне акціонерне товариство
Вид економічної діяльності	Виробництво хліба і хлібобулочних виробів
Діяльність	15.42.0 Виробництво рафінованих масел та жирів 15.81.0 Виробництво хліба і хлібобулочних виробів 15.82.0 Виробництво сухарів, печива, пирогів та тістечок довготривалого зберігання

Аналіз фінансового стану підприємства проводиться за такими напрямками:

- загальна оцінка стану коштів підприємства;
- загальна оцінка джерел коштів підприємства;
- аналіз майнового стану;
- аналіз ліквідності.

Вихідні дані для розрахунків (дані бухгалтерського балансу) приведені в додатку 1.

3.1. Загальна оцінка стану коштів підприємства

Для загальної характеристики засобів підприємства вивчається їх наявність, склад, структура і відбулися в них зміни. За даними балансу складається аналітична таблиця. У таблиці можуть відображатися середні дані за два суміжних роки або дані річного (квартального) балансу.

Таблиця 3.2 – Аналіз наявності, складу та структури коштів підприємства

Кошти підприємства	На початок року		На кінець звітного періоду		Зміни за звітний період (+,-)	
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7
Всього коштів	7122	100	7101	100	-21	-0,29
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи:						
залишкова вартість						
початкова вартість						
знос						
незавершене будівництво	230	3,23	173	2,44	-57	-0,79
Основні засоби :						
залишкова вартість	1110	15,59	1055	14,85	-55	-0,74
початкова вартість	3207	45,03	3243	45,67	+36	+0,64
знос	2097	29,44	2188	30,81	+91	+1,37
Довгострокові фінансові інвестиції :						
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств						
Інші фінансові інвестиції						
Довготривала дебіторська заборгованість						
Відтерміновані податкові активи						
Інші необоротні активи						
Всього по розділу I	6644	93,29	6659	93,77		

II. Оборотні активи						
Запаси:						
виробничі запаси	97	1,35	227	3,2	+130	+1,85
тварини на вирощуванні і відгодівлі						
незавершене будівництво						
готова продукція						
товар						
Векселя отримані						
Дебіторська заборгованість за товар, роботу, послуги:						
Чиста реалізаційна вартість	108	1,52	46	0,65	-62	-0,87
початкова вартість	108	1,52	46	0,65	-62	-0,87
резерв сумнівних боргів						
Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
з бюджетом						
за авансами, що видані						
із нарахованих прибутків						
із внутрішніх розрахунків						
Інша поточна дебіторська заборгованість	128	1,8	95	1,33	-33	-0,47
Поточні фінансові інвестиції						
Грошові засоби та їх еквіваленти:						
в національній валюті	30	0,42	21	0,3	-9	-0,12
в іноземній валюті						
Інші оборотні активи	4	0,06	4	0,06	0	0
Всього по розділу II	475	6,67	439	6,16		
III. Витрати майбутніх періодів	3	0,04	3	0,04	0	0

Дані таблиці 3.2 показують, що загальна сума коштів підприємства зменшилася на 21 тис. грн або на 0,29%.

Розподіл коштів між необоротними та оборотними активами на початок і кінець року приблизно однаковий. Початок 93,29 – 6,71, кінець 93,77–6,23 і за звітний період суттєвих змін не відбулося.

І якщо на кінець року приріст грошових коштів не спостерігається майже за всіма пунктами то аналізуючи зміни структури, за відсотками видно, що питома вага більшості пунктів у загальній сумі знизилася.

Дані балансу показують, що підприємство функціонує рівно, без істотних змін. Як в кращу, так і в гіршу сторону. Коливання не перевищують 1,8%. Хоча слід звернути увагу на зменшення коштів на дебіторську заборгованість.

Доцільно за даними таблиці 3.2 можна визначити реальні активи, що характеризують виробничий потенціал підприємства. До них відносяться основні засоби за залишковою вартістю, виробничі запаси і незавершене виробництво. У нас вони склали:

на початок року – 1207 тис. грн (1110+97+0) або 16,95% у загальній сумі коштів;

на кінець року – 1282 тис. грн (1055+227+0) або 18,05% відповідно.

Наведені дані показують, що в абсолютній сумі підприємство дещо зменшило свою матеріально-технічну базу, проте відносне вкладення коштів у виробничий потенціал збільшилося.

Підприємство може оновлювати основні оборотні кошти та нематеріальні активи за рахунок власних і позикових (залучених) джерел (власного і позикового капіталу). Для їх попередньої оцінки за даними пасиву балансу складається аналітична таблиця 3.3.

Дані таблиці 3.3 показують, що загальний приріст джерел склав 21 тис. грн. Не суттєві зміни до кінця аналізованого періоду відбулися в структурі джерел. Це свідчить про рівну роботу підприємства, що може насторожити, так як не залучаються додатково кошти, значить підприємство не розширюється, не впроваджує нові технології, не веде розробку нових видів товарів і послуг. Подібна політика скоро призведе до зниження виробництва, причиною якого може бути як низький попит на застарілий товар, так і несучасне обладнання виробництва, яке веде до зниження якості продукції.

Відношення власних джерел до їх загальної суми називається коефіцієнтом власності. У нас він дорівнює на початок року 86,7 %, на кінець року – 86,96 %.

Таблиця 3.3 – Оцінка власних і позикових коштів підприємства

Кошти підприємства	На початок року		На кінець звітного періоду		Зміни за звітний період (+,-)	
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7
Всього коштів	7122	100	7101	100	-21	-0,29
I. Власний капітал						
Статутний капітал	2287	32,11	2287	32,21	0	+0,1
Пайовий капітал						
Додатково вкладений капітал						
Інший додатковий капітал	3888	54,59	3888	54,75	0	+0,16
Резервний капітал						
Нерозділений прибуток (непокритий збиток)						
Неоплачений капітал						
Вилучений капітал						
Всього по розділу I						
II. Забезпеченість майбутніх витрат і платежів						
Забезпечення виплат персоналу						
Інші забезпечення						
Цільове фінансування						
Всього по розділу II						
III. Довготривалі зобов'язання						
Довготривалі кредити банків						
Інші довготривалі фінансові зобов'язання						
Відтерміновані податкові зобов'язання						
Інші довготривалі зобов'язання						
Всього по розділу III						

IV. Поточні зобов'язання						
Короткострокові кредити банків						
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями						
Векселя, що видані	496	6,96	496	6,98	0	+0,02
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	232	3,26	229	3,23	-3	-0,03
Поточні зобов'язання за розрахунками:						
із отриманих авансів						
із бюджетом	88	1,23	30	0,42	-58	-0,81
із позабюджетних платежів	38	0,53	41	0,58	+3	+0,05
із страхування	79	1,11	112	1,58	+33	+0,47
із оплати праці з учасниками						
із внутрішніх розрахунків						
Інші поточні зобов'язання	14	0,21	18	0,25	+4	+0,04
Всього по розділу IV						
V. Доходи майбутніх періодів						

Вважається, що коефіцієнт власності бажано підтримувати на досить високому рівні. Це дає можливість підтримувати стабільну структуру джерел коштів (капіталу). Саме такій структурі віддають перевагу інвестори і кредитори. Однак це положення не безумовно, так як в деяких країнах (наприклад в Японії) рівень позикових джерел коштів істотно перевищує власні.

3.2. Аналіз майнового стану підприємства

В ході оцінки майнового стану підприємства аналізуються такі показники:

- забезпеченості підприємства основними засобами: фондоємність, фондооснащеність, коефіцієнт вартості основних засобів, питома вага активної частини основних фондів.

- показники стану основних фондів: коефіцієнт зносу, коефіцієнт придатності, коефіцієнт оновлення, коефіцієнт вибуття, коефіцієнт приросту.

- показники ефективності основних фондів: фондівіддача основних фондів, рентабельність основних фондів.

Фактори, що визначають рентабельність основних фондів, показані на рис. 3.1

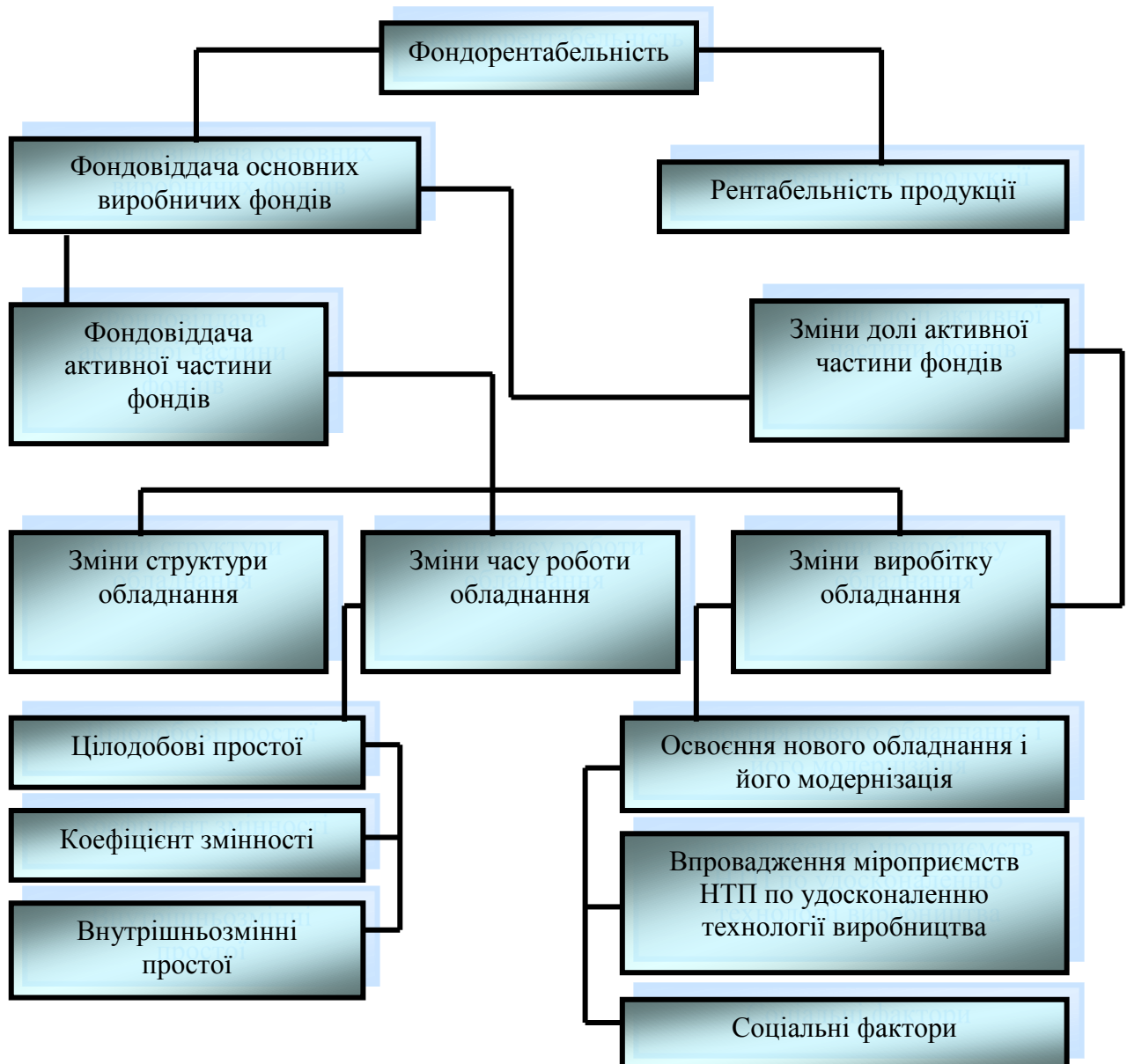

Рисунок 3.1 – Схема факторної системи фондорентабельності

Для аналізу ефективності використання основних фондів потрібна додаткова інформація яка зведена в аналітичну таблицю 3.4.

Таблиця 3.4 – Вихідна інформація для розрахунку даних для аналізу ефективності використання основних фондів

Показник	План	Факт	Відхилення
Обсяг випуску продукції, тис. грн	8862	6605	-2257
Прибуток від реалізації продукції, тис. грн	7371	5449	-1922
Середньорічна кількість технологічного обладнання	165	170	+5
Відпрацьовано за рік всім обладнанням, тис. год	240	226,51	-134,9
В тому числі одиницею обладнання:			
годин	3750	3432	-318
змін	500	470,4	-29,6
днів	250	245	-5
Середня тривалість зміни, год	7,5	7,3	-0,2
Виробіток продукції за 1 машино-год, тис грн	0,400	0,445	+0,45

Основні фонди поділяються на промислово-виробничі та непромислові, а також фонди невиробничого призначення. Виробничу потужність підприємства визначають промислово-виробничі фонди.

Крім того, прийнято виділяти активну частину (робочі машини і обладнання) і пасивну частину фондів, а також окремі підгрупи відповідно до їх функціонального призначення (будівлі виробничого призначення, склади, робочі і силові машини, обладнання, вимірювальні прилади і пристрої, транспортні засоби і т.д.) така деталізація необхідна для виявлення резервів підвищення ефективності використання основних фондів на основі оптимізації їх структури. Великий інтерес при цьому становить співвідношення активної і пасивної частин, силових і робочих машин, так як від їх оптимального поєднання багато в чому залежать фондівіддача, фондорентабельність і фінансовий стан підприємства.

Фондомісткість – це показник, що представляє собою величину основних виробничих фондів (за вартістю), що припадає на кожну гривню продукції, що випускається.

Коефіцієнт вартості основних фондів розраховується за формулою :

$$K_{\text{вар.ОФ}} = \frac{\text{Вартість основних засобів}}{\text{Результат балансу}} \quad (3.1)$$

$$K_{\text{вар.ОФ}} = \frac{3243}{7101} = 0,46$$

Якщо даний коефіцієнт від 0,2 до 0,3 то вважається, що це низький рівень.

Питома вага активної частини основних фондів

Під активною частиною основних засобів розуміють машини, обладнання та транспортні засоби. Зростання цього показника в динаміці зазвичай розцінюється як сприятлива тенденція. Розраховується наступним чином:

$$\text{Питома вага активної частини ОФ} = \frac{\text{Вартість машин,обладнання,транспорту}}{\text{Загальна вартість ОФ}} \quad (3.2)$$

$$\text{Питома вага активної частини ОФ} = \frac{990}{3207} = 0,31 \quad (\text{на початок року})$$

$$\text{Питома вага активної частини ОФ} = \frac{1026}{3243} = 0,31 \quad (\text{на кінець року})$$

Для підприємства бажано зростання даного показника, якого ми не спостерігаємо за даними розрахунками.

Банки та інші інвестори при вивченні складу майна підприємства звертають велику увагу на стан основних фондів з точки зору їх технічного рівня, продуктивності, економічної ефективності, фізичного і морального зносу.

Для цього і розраховують наступні показники.

Коефіцієнт оновлення ($K_{\text{онов}}$).

Показує, яку частину від наявних на кінець звітнього періоду основних засобів складають нові основні засоби.

$$K_{\text{онов}} = \frac{\text{Вартість введених ОФ}}{\text{Вартість основних засобів на кінець періоду}} \quad (3.3)$$

$$K_{\text{онов}} = \frac{36}{3243} = 0,01$$

Термін оновлення ОФ ($T_{\text{оновл}}$):

$$T_{\text{онов}} = \frac{\text{Вартість основних засобів на початок року}}{\text{Вартість введених ОФ}} \quad (3.4)$$

$$T_{\text{онов}} = \frac{3207}{36} = 89,08 \text{ року}$$

Коефіцієнт вибуття ($K_{\text{в}}$).

Показує, яка частина основних засобів, з якими підприємство розпочало діяльність у звітному періоді, вибула через старість та з інших причин.

$$K_{\text{в}} = \frac{\text{Вартість виведених основних засобів}}{\text{Вартість основних засобів на початок року}} \quad (3.5)$$

$K_{\text{в}} = \text{дорівнює } 0$ так як за даними балансу за даний період ОЗ не вибували.

Коефіцієнт приросту ($K_{\text{пр}}$):

$$K_{\text{пр}} = \frac{\text{Вартість введених ОФ}}{\text{Вартість основних засобів на початок року}} \quad (3.6)$$

$$T_{\text{онов}} = \frac{36}{3207} = 0,01$$

Для узагальнюючої характеристики ефективності використання основних засобів служать показники **рентабельності** (відношення прибутку до середньорічної вартості основних виробничих фондів), **фондовіддачі** (відношення вартості виробленої або реалізованої продукції після вирахування ПДВ, акцизів до середньорічної вартості основних виробничих фондів), **фондомісткості** (зворотний показник фондовіддачі), питомих капітальних вкладень на одну гривню приросту продукції.

Узагальнюючим показником ефективності використання ОЗ є фондовіддача (ФВ):

$$\text{ФВ} = \frac{\text{Виручка від реалізації продукції}}{\text{Вартість основних засобів на кінець періоду}} \quad (3.7)$$

$$\text{ФВ} = \frac{6605}{3243} = 2,04$$

При розрахунку середньорічної вартості фондів враховуються не тільки власні, а й орендовані основні засоби і не включаються фонди, що знаходяться на консервації, резервні і ті, що здано в оренду.

Підвищення фондовіддачі веде до зниження суми амортизаційних відрахувань, що припадають на одну гривню готової продукції або амортизаційної ємності.

Найбільш узагальнюючим показником ефективності використання основних фондів є фондорентабельність. Її рівень залежить не тільки від фондовіддачі, а й від **рентабельності** продукції.

$$\text{Р} = \frac{\text{Прибуток від реалізації продукції}}{\text{Вартість основних засобів на кінець періоду}} \quad (3.8)$$

$$\text{Р} = \frac{5449}{3243} = 1,68$$

3.3. Аналіз ліквідності активів підприємства

Фінансове становище підприємства можна оцінювати з точки зору короткострокової і довгострокової перспектив. У першому випадку критерії оцінки фінансового становища – ліквідність і платоспроможність підприємства, тобто здатність своєчасно і в повному обсязі провести розрахунки за короткостроковими зобов'язаннями.

Під ліквідністю будь-якого активу розуміють його здатність трансформуватися в грошові кошти, а ступінь ліквідності визначається тривалістю тимчасового періоду, протягом якого ця трансформація може бути здійснена. Чим коротше період, тим вище ліквідність даного виду активів.

Говорячи про ліквідність підприємства, мають на увазі наявність у нього оборотних коштів у розмірі, теоретично достатньому для погашення короткострокових зобов'язань хоча б і з порушенням строків погашення, передбачених контрактами.

Платоспроможність означає наявність у підприємства грошових коштів та їх еквівалентів, достатніх для розрахунків за кредиторською заборгованістю, що вимагає негайного погашення. Таким чином, основними ознаками платоспроможності є: а) наявність в достатньому обсязі коштів на розрахунковому рахунку; б) відсутність простроченої кредиторської заборгованості.

Очевидно, що ліквідність і платоспроможність не тотожні один одному. Так, коефіцієнти ліквідності можуть характеризувати фінансове становище як задовільне, проте по суті ця оцінка може бути помилковою, якщо в поточних активах значна питома вага припадає на неліквіди і прострочену дебіторську заборгованість. Наведемо основні показники, що дозволяють оцінити ліквідність і платоспроможність підприємства.

Величина власних оборотних коштів. Характеризує ту частину власного капіталу підприємства, яка є джерелом покриття його поточних активів (тобто активів, що мають оборотність менше одного року). Це розрахунковий показник, що залежить як від структури активів, так і від структури джерел

коштів. Показник має особливо важливе значення для підприємств, що займаються комерційною діяльністю та іншими посередницькими операціями. За інших рівних умов зростання цього показника в динаміці розглядається як позитивна тенденція. Основним і постійним джерелом збільшення власних коштів є прибуток. Слід розрізняти «оборотні кошти» і «власні оборотні кошти». Перший показник характеризує активи підприємства (II розділ активу балансу), другий — джерела коштів, а саме частину власного капіталу підприємства, що розглядається як джерело покриття поточних активів. Величина власних оборотних коштів чисельно дорівнює перевищенню поточних активів над поточними зобов'язаннями. Можлива ситуація, коли величина поточних зобов'язань перевищує величину поточних активів. Фінансове становище підприємства в цьому випадку розглядається як нестійке; потрібні негайні заходи щодо його виправлення.

Використовуючи дані балансу визначимо **загальний коефіцієнт покриття або коефіцієнт загальної ліквідності ($K_{\text{пок}}$):**

$$K_{\text{пок}} = \frac{\text{Оборотні активи підприємства}}{\text{Поточні зобов'язання підприємства}} \quad (3.9)$$

$$K_{\text{пок}} = \frac{475}{947} = 0,5$$

Прийнято вважати, що нормальний рівень коефіцієнта загального покриття повинен дорівнювати 1,5 – 3 і не повинен опускатися нижче 1.

Чим вище коефіцієнт загального покриття, тим більше довіри викликає підприємство у кредиторів. Якщо даний коефіцієнт менше 1, то таке підприємство неплатоспроможне. При відсутності у підприємства грошових коштів і коштів у розрахунках, воно може погасити частину короткострокових зобов'язань, реалізувавши товарно-матеріальні цінності

Розрахуємо **коефіцієнт швидкої ліквідності**:

$$K_{\text{шв.лікв}} = \frac{\text{Оборотні активи підприємства} - \text{виробничі запаси}}{\text{Поточні зобовязання підприємства}} \quad (3.10)$$

$$K_{\text{шв.лікв}} = \frac{475 - 97}{947} = 0,4$$

Розрізняємо **коефіцієнт абсолютної ліквідності** (платоспроможності):

$$K_{\text{абс.лікв}} = \frac{\text{Поточні фінансові інвестиції}}{\text{Поточні зобовязання підприємства}} \quad (3.11)$$

$$K_{\text{абс.лікв}} = \frac{30}{947} = 0,031$$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина короткострокової заборгованості може бути покрита найбільш ліквідними оборотними активами – грошовими коштами і короткостроковими фінансовими вкладеннями. Прийнято вважати, що нормальний рівень коефіцієнта абсолютної ліквідності повинен бути 0,03 – 0,08.

3.4. Аналіз стійкості підприємства

Цей аналіз проводиться з метою виявлення забезпечення стабільності його діяльності в майбутньому.

Підприємство фінансово стабільне якщо воно не залежить від кредиторів та інвесторів і має можливість самостійно проводити свою господарську діяльність.

Розрізняють такі типи фінансової стійкості:

Абсолютна – власні основні засоби забезпечують запаси і витрати, коли підприємство може розрахуватися за поточними зобов'язаннями.

Нормальна – коли запаси і витрати забезпечуються власними оборотними коштами, довгостроковими і короткостроковими позиковими джерелами.

Кризова – коли запаси і витрати не забезпечуються джерелами їх формування [75].

Виходячи з наведених вище розрахунків і вихідних даних визначаємо суму власних оборотних коштів.

Власні оборотні кошти підприємства становлять різницю між підсумковою сумою розділу I пасиву балансу Ф1 «Власний капітал» з додаванням суми «Довгострокові кредити банків» та підсумком розділу I активу балансу.

Отже, із суми рядка 380 розділу I пасиву балансу «Власний капітал» та суми рядка 440 «Довгострокові кредити банків» вираховується сума показників розділу I активу «Необоротні активи» (рядок 080).

$$\text{Власні обігові кошти} = 6175 - 6644 = -469 \text{ тис. грн}$$

Разом ми маємо :

Власні обігові кошти – (-469) тис. грн

Оборотні кошти – запаси, витрати – 475 тис. грн

Власний капітал – 6175 тис. грн

Поточні зобов'язання – 947 тис. грн

Наведені дані свідчать, що підприємство свої поточні зобов'язання не покриває власним капіталом. Отже стан даного підприємства можна назвати кризовим.

ВИСНОВКИ

Для покращання платоспроможності і прибутковості підприємства потрібно основну увагу приділяти, по-перше, зниженню собівартості продукції, тобто зменшення витрат, раціонального використання матеріалів, зниження відходів і браку. Одним словом ефективно управляти активами, а також вести аналіз використання матеріалів і вдосконалити технологічний процес.

По-друге, проводити більш активну маркетингову політику з реалізації продукції для прискорення оборотності оборотного засобу, запасів, матеріалів. Зменшувати господарські витрати, наприклад, такі як адміністративні витрати, витрати на збут тощо.

По-третє, на підприємстві потрібно провести інвентаризацію основних фондів для виявлення резервів кошти, шляхом реалізації не задіяних у виробництві засобів роботи і здачі в оренду будівель, які пустують.

По-четверте, провести зміни в адміністративному апараті, зменшивши кількість працівників за рахунок більш широкого застосування комп'ютерної техніки. А також підвищувати технологічний рівень написання програм і приєднання всіх комп'ютерів до єдиної мережі. Ці та інші заходи, при вмілому і розумному керівництві, зможуть покращити фінансовий стан підприємства і вивести його на високий рівень прибутковості.

Формування ринкових відносин передбачає конкурентну боротьбу, в якій перемагають ті (господарюючі суб'єкти), які ефективно використовують всі види наявних ресурсів. Ринок ставить господарюючі суб'єкти в жорсткі економічні умови, які обумовлюють проведення ними збалансованої політики з підтримки і зміцнення фінансового стану: його платоспроможності та фінансової стійкості.

Ефективне використання всіх видів ресурсів, у тому числі і основних фондів, як одного з елементів матеріально-речових факторів виробництва, сприяє зростанню фондівіддачі і продуктивності праці, збільшенню випуску, зниженню собівартості, зростанню прибутку і підвищенню фінансового стану.

Підводячи підсумок, можна зробити деякі висновки про фінансово-господарську діяльність підприємства ВАТ «Заводський хлібзавод», його майновий і фінансовий стан.

Підприємство ПАТ «Заводський хлібзавод» є самостійним господарським суб'єктом, що виробляє продукцію і надає послуги з метою задоволення суспільних потреб і отримання прибутку, повноцінним учасником економічних відносин у всій їх складності і різноманітті.

Дані балансу показують, що підприємство існує рівно, без істотних змін. Як в кращу, так і в гіршу сторону. Коливання не перевищують 1,8%. Хоча слід звернути увагу на зменшення коштів на дебіторську заборгованість.

Несуттєві зміни до кінця аналізованого періоду відбулися в структурі джерел. Це свідчить про рівну роботу підприємства, що може насторожити, так як не залучаються додатково кошти, значить підприємство не розширюється, не впроваджує нові технології, не веде розробку нових видів товарів і послуг. Подібна політика може призвести до зниження виробництва, причиною якого може бути як низький попит на застарілий товар, так і застаріле обладнання, яке веде до зниження якості продукції.

Виходячи з наведених вище розрахунків і вихідних даних, підприємство свої поточні зобов'язання не покриває власним капіталом. Отже стан даного підприємства можна назвати кризовим.

Саме правильна оцінка результатів аналізу створила необхідний ґрунт для ефективного управління активами і капіталом підприємства, грамотного управління грошовими потоками, яке дозволить підприємству намітити шляхи виходу з кризового стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дэвид А. Стратегическое рыночное управление. Бизнес-стратегии для успешного управления [Текст] / А. Дэвид. – Питер, 2002. – 544 с.
2. Азроянц, Э. А. Холдинги [Текст] : Книга 1. Холдинговые компании: особенности, опыт, проблемы, перспективы / Э. А. Азроянц, Б. А. Ерзнкян. – М. : НИИУ, 2005. – 122 с.
3. Ермолович Л. Л. Анализ хозяйственной деятельности предприятия [Текст] / Л. Л. Ермолович ; под общей ред. д.э.н., профессора Л. Л. Ермолович. – Минск : ООО «Интерпрессервис», 2001. – 270 с.
4. Баканов, М. И. Теория экономического анализа [Текст] / М. И. Баканов, А. Д. Шеремет. – М. : Финансы и статистика, 2011. – 416 с.
5. Балакина, А. П. Методическое пособие к курсу «Основы налоговой грамотности». 10–11 кл. [Текст] / А. П. Балакина, И. И. Бабленкова, Н. Д. Дмитракова. – М. : Вита-Пресс, 2001. – 352 с.
6. Блауг, М. Экономическая мысль в ретроспективе [Текст] / М. Блауг. – М. : Дело, 2009. – 261 с.
7. Борисов, Е. Ф. Экономическая теория в вопросах и ответах [Текст] / Борисов Е. Ф. – М. : Юрист, 2002. – 272 с.
8. Бронштейн М. Управление командами для «чайников» [Текст] / М. Бронштейн. – М-СПБ-К : Диалектика, 2004. – 320 с.
9. Макконнелл К. Р. Экономикс: Принципы, проблемы, политика [Текст] / К. Р. Макконнелл, С. Л. Брю. – М. : Инфра-М, 2000. – 486 с.
10. Виханский, О. С. Стратегическое управление [Текст] : учебник / О. С. Виханский. – Гардарики, 2011. – 296 с.
11. Гаврилов, Д. А. Управление производством на базе стандартов MRP II [Текст] / Д. А. Гаврилов. – СПб : Питер, 2005. – 416 с.
12. Грузинов В. П. Экономика предприятия [Текст] / В. П. Грузинов, В. Д. Грибов. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 208 с.
13. Гунин, В. Н. Управление инновациями: 17-модульная программа для менеджеров «Управление развитием организации» [Текст] : модуль 7 / В. Н. Гунин, В. П. Баранчев, В. А. Устинов, и др. – М. : Инфра-М, 2000. – 252 с.

14. Гэлбрейт, Д. К. Новое индустриальное общество. Избранное [Текст] / Д. К. Гэлбрейт. – М. : Эксмо, 2008. – 371 с.
15. Долгополов, Ю. Б. Предпринимательство и безопасность [Текст] / Ю. Б. Долгополов. – М. : Универсум, 2010. – 229 с.
16. Дубина, И. Н. Управление творчеством персонала в условиях инновационной экономики безопасность [Текст] / И. Н. Дубина. – М. : Academia, 2009. – 376 с.
17. Дудка, В. Д. Менеджмент качества в области высокотехнологичных производств безопасность [Текст] / В. Д. Дудка. – М.: Финансы и кредит, 2007. – 238 с.
18. Иноземцев, В. Л. К концепции постэкономического общества безопасность [Текст] / В. Л. Иноземцев. – М. : Academia, 2006. – 578 с.
19. Камаев, В. Д. Экономическая теория: безопасность [Текст] : Краткий курс / В. Д. Камаев, М. З. Ильчиков, Т. А. Борисовская. – М. : ИД «Камерон», 2005. – 384 с.
20. Каменнова, М. Моделирование бизнеса. Методология ARIS. Практическое руководство [Текст] / М. Каменнова, А. Громов, М. Ферапонтов, и др. – М. : Весть-Метатехнология, 2001. – 327 с.
21. Канарейкин, С. Н. Экономикс [Текст] : теория и практика (в двух томах) / С. Н. Канарейкин. – СПб. : Дорваль, 2002. – 534 с.
22. Климанов, В. В. Зарубежный опыт новаций в межбюджетных отношениях [Текст] / В. В. Климанов. – М. : АНО ИРОФ, 2009. – 152 с.
23. Клок, К. Конец менеджмента [Текст] / К. Клок, Дж. Голдсмит. – СПб. : Питер, 2004. – 368 с.
24. Крутик, А. Б. Введение в предпринимательство [Текст] / А. Б. Крутик, А. Л. Пименова. – СПб. : Политехника, 2005. – 583 с.
25. Кулагин, М. И. Предпринимательство и право [Текст]: опыт Запада / М. И. Кулагин. – М. : Дело, 2003. – 144 с.
26. Линдси, Б. Глобализация: повторение пройденного. Неопределенное будущее глобального капитализма [Текст] / Б. Линдси. – Бизнес Букс, 2006. – 416 с.
27. Мазур, И.И. Управление проектами [Текст] : учебное пособие для ВУЗов / И. И. Мазур, В. Д. Шапиро, Н. Г. Ольдерогге. – Экономика, 2001. – 574 с.

28. Маккей, Х. Как уцелеть среди акул [Текст] / Х. Маккей. – М. : Экономика, 2007. – 367 с.
29. Брю С. Л., Экономикс: принципы, проблемы и политика / С. Л. Брю, К. Р. Макконнелл. – М. : Республика, 2008. – 468 с.
30. Машченко, В. Е. Системное корпоративное управление [Текст] : Учебное пособие / В. Е. Машченко. – М. : Сирин, 2003. – 256 с.
31. Маценко, А. М. Экономическая эффективность как результат самоорганизации системы [Текст] / А. М. Маценко // Механизм регулирования экономики. — 2006. — № 1. — С. 204–209. – Режим доступа : <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/3625>
32. Мишкин, Ф. Экономическая теория денег, банковского дела и финансовых рынков [Текст] / Ф. Мишкин. – М. : Аспект Пресс, 1999. – 333 с.
33. Мордовин, С. К. Управление персоналом. Современная российская практика [Текст] / С. К. Мордовин. – СПб. : Питер, 2005. – 304 с.
34. Морита, А. Бизнес. Сделано надолго [Текст] : Комплект из 4-х книг в упаковке / А. Морита, Джон П Котгер, Э. Эдершайм. – М. : Бизнес букс, 2007. – 475 с.
35. Мунипов, В. М. Эргономика [Текст] / В. М. Мунипов. – М. : Логос, 2001. – 356 с.
36. В. Надеждина. Эффективная мотивация персонала. Как добиться максимум результата при минимуме затрат [Текст] / В. Надеждина. – Харвест, 2007. – 254 с.
37. Олейник, А. Н. Институциональная экономика: учебное пособие / А. Н. Олейник. – М. : Инфра-М, 2005. – 416 с.
38. Пальянова, С. Исследовательский проект. «IDEАлисты: Advanced level или «Куда катится северная столица» [Текст] / С. Пальянова, Д. Мильков, С. Ушан. – СПб : Advanced level, 2008. – 534 с.
39. Петров, В. А. Программно-целевая организация производства и оперативного управления в условиях групповой технологии и гибких автоматизированных производств [Текст] / В. А. Петров, А. Н. Масленников. – Л. : Лениздат, 2005. – 176 с.

40. Попов, Г. Х. Корень проблем о концепции экономической перестройки [Текст] / Г. Х. Попов. – М. : Политиздат, 2008. – 229 с.
41. Савицкая, Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия [Текст] / Г. В. Савицкая – Мн. : Новое знание, 2000. – 523 с.
42. Савицкая, Г. В. Теория анализа хозяйственной деятельности [Текст] / Г. В. Савицкая. – М. : Инфра-М, 2006. – 281 с.
43. Семенихин, В. В. Кадровый документооборот [Текст] / В. В. Семенихин. – М. : Эксмо, 2009. – 384 с.
44. Сергеев, И. В. Экономика предприятия [Текст] / И. В. Сергеев. – М. : Финансы и статистика, 1999. – 304 с.
45. Синк, С. Д. Управление производительностью: планирование, измерение и оценка, контроль и повышение [Текст] / С. Д. Синг. – М. : Прогресс, 2009. – 528 с.
46. Солнцев, С. И. Введение в Политическую Экономю. Предмет и Метод [Текст] / С. И. Солнцев. – Центральное кооперативное издательство «Мысль. Петроград», 2007. – 168 с.
47. Соркин Л. Р. Современные технологии управления в нефтегазовом комплексе [Текст] / Л. Р. Соркин. – М. : МФТИ, 2003. – 104 с.
48. Старр, М. Управление производством [Текст] / М. Старр. – М. : Изд-во «Прогресс», 2006. – 398 с.
49. Фатхутдинов, Р. А. Разработка управленческого решения [Текст] / Р. А. Фатхутдинов. – М. : Интел-Синтез, 2011. – 208 с.
50. Хайман, Д. Н. Современная микроэкономика: анализ и применение [Текст] / Д. Н. Хайман. – М. : Финансы и статистика, 2007. – 302 с.
51. Хейне, П. Экономический образ мышления [Текст] / П. Хейне. – М. : Дело, 2005. – 391 с.
52. Маценко, А. М. Методы мотивации / А. М. Маценко // Экономика и бизнес: учебник / под ред. д.э.н., проф. Л. Г. Мельника, д.э.н., доц. А. И. Каринцевой. – Сумы: Университетская книга, 2018. – С. 416–425. – Режим доступа: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/77418#>

Таблиця А1 – Вихідні дані бухгалтерського балансу станом на 2018 рік, тис. грн

Актив	Код	На початок підзвіт-ного року	На кінець підзвіт-ного року
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	010		
початкова вартість	011		
знос	012		
незавершене будівництво	020	230	173
Основні засоби :			
залишкова вартість	030	1110	1055
початкова вартість	031	3207	3243
знос	032	2097	2188
Довготривалі фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040		
Інші фінансові інвестиції	045		
Довготривала дебіторська заборгованість	050		
Відтерміновані податкові активи	060		
Інші необоротні активи	070		
Всього по розділу I	080	6644	6749,8
II. Оборотні активи			
Запаси:			
виробничі запаси	100	97	227
тварини на вирощуванні і відгодівлі	110		
незавершене будівництво	120		
готова продукція	130		
товар	140		
Векселя отримані	150		
Дебіторська заборгованість за товар, роботу, послуги:			
Чиста реалізаційна вартість	160	108	46
початкова вартість	161	108	46
резерв сумнівних боргів	162		
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	170		

за авансами, що видані	180		
із нарахованих прибутків	190		
із внутрішніх розрахунків	200		
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	128	95
Поточні фінансові інвестиції	220		
Грошові засоби та їх еквіваленти:			
в національній валюті	230	30	21
в іноземній валюті	240		
Інші оборотні активи	250	4	4
Всього по розділу II	260	475	439
III. Витрати майбутніх періодів	270	3	3
БАЛАНС	280	7122	7101
Пасив	Код строки	На початок звітного року	На кінець звітного року
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	2287	2287
Пайовий капітал	310		
Додатково вкладений капітал	320		
Інший додатковий капітал	330	3888	3888
Резервний капітал	340		
Нерозділений прибуток (непокритий збиток)	350		
Неоплачений капітал	360		
Вилучений капітал	370		
Всього по розділу I	380	6175	6175
II. Забезпеченість майбутніх витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400		
Інші забезпечення	410		
Цільове фінансування	420		
Всього по розділу II	430		
III. Довготривалі зобов'язання			
Довготривалі кредити банків	440		
Інші довготривалі фінансові зобов'язання	450		
Відтерміновані податкові зобов'язання	460		
Інші довготривалі зобов'язання	470		
Всього по розділу III	480		

IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500		
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510		
Векселя, що видані	520	496	496
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	232	229
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
із отриманих авансів	540		
із бюджетом	550	88	30
із позабюджетних платежів	560		
із страхування	570	38	41
із оплати праці з учасниками	580	79	112
із внутрішніх розрахунків	590		
Інші поточні зобов'язання	600	14	18
<i>Всього по розділу IV</i>	620		
<i>V. Доходи майбутніх періодів</i>	630		
БАЛАНС	640	7122	7101